

## ÅRSBERETNING

2018

### Virksomhetens art og sted

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP) har som formål å yte økonomiske bidrag ved sykdom og pensjonering for leger og deres etterlatte. Ordningen er organisert som en stiftelse og står under tilsyn av Arbeids- og sosialdepartementet.

Det ytes sykehjelp ved arbeidsuførhet og stønad under permisjon i forbindelse med nedkomst og adopsjon til privatpraktiserende leger. Ordningen yter også pensjoner og stønad til etterlatte når et medlem av ordningen faller fra. Videre støtter SOP kollektive sykdomsforebyggende og sosiale tiltak samt forskning på områder som er innenfor SOPs interesseområde.

SOP har adresse i Akersgaten 2 i Oslo.

### Redegjørelse for årsregnskapet

#### Hovedoppgaver i 2018

Fra 1.1.2018 har yngre næringsdrivende leger fått styrkede rettigheter fra SOP. Sats for inntektskompensasjon ved sykehjelp er nå 45 % for alle leger, uavhengig av autorisasjonstidspunkt, og sats for inntektskompensasjon ved fødselsstønad er økt fra 45 % til 55 %. Tilsvarende sats gjelder for adopsjonsstønad og pleiepenger/opplæringspenger.

Bakgrunnen for vedtektsendringen, som ble gjort gjeldende fra 1.1.2018, var bekymring knyttet til sviktende rekruttering innenfor fastlegeordningen. I tillegg kom det signaler om at de unge legene ikke lenger så på SOP som særlig relevant. Som fersk lege i privat praksis med relativ lav brutto omsetning, i kombinasjon med en forholdsvis lav sats for inntektskompensasjon fra SOP, var det flere som opplevde at de ikke var berettiget til støtte fra SOP ved sykdom eller fødselspermisjon. SOPs styre vurderte derfor at det var viktig å iverksette tiltak for å styrke denne gruppens rettigheter. Økning av satsene innebærer ikke bare økt kompensasjon fra SOP ved fravær fra praksis, men også at flere leger nå opplever at de omfattes av SOPs avbruddsytelser.

Ved tilbakeblikk på året 2018, ser man at styrking av fødselsstønaden har hatt den tilsiktede effekt. Antallet som har mottatt fødselsstønad fra SOP i 2018 er tilnærmet uendret fra 2017 til 2018, men det er utbetalt nær kr 5 millioner mer i fødselsstønad fra SOP i 2018 sammenliknet med året før.

En annen positiv nyhet for næringsdrivende leger, er at prisene for SOPs sykeavbruddsforsikring (privat tilleggsforsikring som kommer til utbetaling ut over støtten fra folketrygden og SOP), ble redusert med 10 % fra 1.4.2018 som følge av overføring av avtalen fra Tryg til Storebrand. Med fradragmuligheter i næringsoppgaven for forsikringspremien, er dette en veldig gunstig avtale som SOPs styre anbefaler sine medlemmer å benytte seg av.

Samarbeidsavtalen med Storebrand om ekstra sparing til pensjon – Legeforetakenes Pensjonsordning – får stadig større oppslutning. Dette er veldig gledelig. Om lag halvparten av dem som sparer til alderspensjon, har i tillegg benyttet seg av muligheten til å tegne uføreforsikring - til en svært gunstig pris. I likhet med Sykeavbruddsforsikring i Storebrand, kan også forsikringspremien knyttet til Legeforetakenes Pensjonsordning føres til fradrag i næringsoppgaven. Styret anbefaler næringsdrivende medlemmer å starte sparing til pensjon tidlig, med samtidig tegning av uføreforsikring.

Styrkede avbruddsytelser fra SOP er i utgangspunktet positivt, men skaper behov for å justere andre ytelser fra ordningen, med mindre tilførselen av midler til fondet styrkes fremover. Styret har iverksatt et strategisk arbeid der man ser på SOPs fremtid gitt eksisterende rammevilkår. Styret har som målsetting at fondet også i fremtiden skal være et sikkerhetsnett for privatpraktiserende leger. Dette strategiarbeidet er ikke ferdigstilt, og vil fortsette inn i 2019.

Styret er for øvrig i gang med en gjennomgang av vedtektene for å klargjøre medlemsbegrepet, og øvrige vilkår for rettigheter fra ordningen.

### **SOPs kapital**

Hoveddelen av kapitalen til SOP er plassert i henholdsvis aksjer, renter og eiendom. Børsåret 2018 ble det svakeste på ti år. Amerikanske S&P 500 - indeksen falt 6,2 % målt i USD, mens hovedindeksen på Oslo børs endte ned 1,8 %. Børsåret 2018 har vært preget av store svingninger og årets tredje korreksjon kom etter at de globale aksjemarkedene nådde nye rekord nivåer i månedsskiftet september og oktober. Ikke ulikt korreksjonen i januar og februar, fikk den kraftige renteoppgangen i forkant skylden for å ha utløst fallet. Strammere pengepolitikk globalt og ikke minst i USA har sendt rentene videre opp. Dette kombinert med et mer blandet globalt makrobilde og fortsatt frykt for handelskrig, har gjort finansmarkedene mer sårbare. Etter en lang ekspansjonsperiode er alle aktører på tå hev og ønsker å være tidlig ute før neste resesjon inntreffer. Selv om spørsmålet ikke er *om* – men *når* – det inntreffer, mener de fleste ekspertene at dette ikke vil skje allerede i 2019.

Investeringsporteføljen er godt diversifisert i henholdsvis aksjer, eiendom og rentebærende papirer. God diversifisering reduserer porteføljens risiko.

I forbindelse med endring av allokeringsstrategi i mai ble de to norske diskresjonære renteporteføljene i DNB og Storebrand terminert. De ble erstattet av to nye norske rentefond fra de samme to forvalterne. Aktivaklassen global renter ble utvidet med et nordisk rentefond levert av Alfred Berg. Ved å ta inn nordiske renter, får renteporteføljen bedre utvidet

investeringsunivers og diversifisering. Samtidig er nordiske obligasjoner noe mer likvide enn norske renter og har i tillegg en høyere andel offisielt klassifiserte papirer. Sammenlignet med norske obligasjoner har nordiske obligasjoner bedre muligheter til å skape god meravkastning på grunn av at det er flere sektorer handle i. Følgende transaksjoner ble gjennomført i forbindelse med omleggingen:

- Salg av DNB norske obligasjoner: kr 570,6 millioner
- Salg av Storebrand norske obligasjoner: kr 570,0 millioner
- Kjøp av DNB norsk obligasjonsfond: kr 285,0 millioner
- Kjøp av Storebrand norsk obligasjonsfond: kr 285,0 millioner
- Kjøp av Alfred berg nordiske renter: kr 570,0 millioner

SOP følger de samme investeringsbegrensninger som norske livsforsikringsselskaper. SOP er imidlertid ikke underlagt garantiforpliktelser slik tilfellet er i livsforsikringsselskaper. SOP har derfor større frihetsgrad ved allokering av kapitalen.

Kapitalen var per 31.12.2018 fordelt på 15 forvaltningsmandater. Dette inkluderer et valutasikringsmandat som sikrer utenlandsinvesteringer mot svingninger i alle ledende valutaer.

Samtlige av SOP sine investeringer er underlagt etisk screening. Dette innebærer at alle porteføljer er screenet for verdipapirer som er relatert til landminer, klasebomber, atomvåpenindustri og tobakk (produksjon og salg). SOPs investeringer skal også skal underlegges FNs 10 Global Compact -regler. Dette innebærer også at investeringsporteføljen er renset for selskaper som opptrer i strid med minst ett av nedenstående kriterier:

- Bryter med menneskerettighetene
- Bryter med arbeidstakerrettigheter
- Forårsaker alvorlig miljøødeleggelse
- Er involvert i korrupsjon

## Resultatregnskapet

### Inntekter

I forbindelse med forhandlingene om normaltariiffen i 2018 fikk SOP tildelt om lag kr 19,7 millioner for avtaleperioden 1.7. 2018 – 30.6. 2019. 50 % av dette sammen med 50 % av tildelingen for forrige avtaleperiode, er regnskapsført som driftsinntekt med kr 19,3 millioner i 2018.

Kapitalforvaltningen fikk en avkastning i 2018 på ca. kr -86,5 millioner. Den verdjusterte avkastningen av investert kapital var -1,9 %. Dette er 0,3 % -poeng bedre enn porteføljens referanseindeks.

**Kostnader**

Administrasjonskostnadene er økt med 9,2 %, fra ca. kr 17,4 millioner i 2017 til ca. kr 19,0 millioner i 2018. I tillegg til at forretningsfører har oppjustert administrasjonskostnadene på grunn av generell lønnsvekst, har kostnadene for konsulentbistand og forvaltningsavgift til Gabler økt sammenliknet med 2017.

**Ytelser til stønadsberettigede**

Utbetaling av stønader fra ordningen økte med drøye 9 % i 2018, fra kr 214 millioner i 2017 til kr 233,6 millioner i 2018. Pensjonsutbetalingene økte med om lag 10,6 %, mens utbetalinger knyttet til avbruddsytelser økte med 6 % fra 2017 til 2018. Utbetalingen av sykehjelp er redusert i 2018 sammenliknet med toppåret 2017, dette på tross av økt sats for inntektskompensasjon for de yngste legene. Utbetalingene i 2016 var om lag kr 25 millioner til sykehjelp, og i 2018 var utbetalingene i overkant av kr 28 millioner. I 2017 hadde vi imidlertid en topp med utbetaling av sykehjelp på over kr 30 millioner.

Utbetaling av fødselsstønad til kvinner og menn har økt med hele 26,6 % fra 2017 til 2018, noe som tilskrives at sats for inntektskompensasjon ble øket fra 45 % til 55 % fra 2018.

Totalt mottok 448 leger avbruddsytelser fra SOP i løpet av 2018.

**Tabellen nedenfor viser aktuelle pensjonsytelser til pensjonistbestanden per 31.12.2018**

	Antall totalt	Kvinner	Menn	Årlig pensjon
Alderspensjon livsvarig	596	137	459	48 577 040
Alderspensjon 10 års utbetaling	384	56	328	52 806 453
Alderspensjon til fylte 77 år	213	30	183	29 880 254
Uførepensjon	151	78	73	19 598 854
Ektefellepensjon	270	258	12	12 585 526
Barnpensjon	33	18	15	1 805 171
Sum	1647	577	1070	165 253 298

**Andre stønader**

I henhold til SOPs formålsparagraf (§ 2 i vedtektene) kan det ytes støtte til kollektive sykdomsforebyggende tiltak for medlemmer og kollektive sosiale tiltak til beste for medlemmer/ektefeller som er blitt pensjonister. Med hjemmel i denne bestemmelsen har SOP siden 1993 bidratt til finansieringen av Legeforskningsinstituttet for deres arbeid med forskning på legers helse. Videre ble det utbetalt støtte til Legeforeningens fylkesvise kollegiale støttearbeid, til det forebyggende behandlingstilbudet Villa Sana på Modum Bad, pensjonsforberedende kurs samt til kurs i regi av Eldre legers forening. I alt ble det i 2018 utbetalt kr 12,8 millioner i prosjektstøtte til nevnte formål.

### Balansen

Stiftelsens bokførte total kapital per 31.12.2018 var kr 4 949 millioner, en reduksjon på ca. kr 341 millioner fra 2017. Verdipapirporteføljens kursreserve har i løpet av 2018 blitt redusert med ca. kr 238 millioner til ca. kr 1 050 millioner. I løpet av året realiserte SOP gevinster på ca. kr 190 millioner og tap på ca. kr 5 millioner i forbindelse med salg av verdipapirer. Verdipapirporteføljen er vurdert til virkelig verdi pr 31.12.2018.

Verdipapirporteføljen er fordelt mellom aktivaklasser i henhold til nedenstående tabell (inkl. opptjente ikke forfalte renter samt inkl. skyldig forvaltningshonorar, alle beløp i hele tusen):

Norske rentebærende papirer	574 819
Globale rentebærende papirer	1 872 367
Norske aksjer	329 766
Globale aksjer	1 500 502
Eiendomsfond Norge	530 792
Sum	4 808 246

For øvrig var kapitalen plassert i utlån (Christiania Torv AS), driftsmidler og bankinnskudd.

Samlet bokførte forpliktelser utgjorde per 31.12.2018 omlag kr 4 927 millioner. Av dette utgjorde påløpte pensjonsforpliktelser ca. kr 3 868 millioner. Det er avsatt i størrelsesorden kr 1 058 millioner til andre ytelser.

### Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet med fortsatt drift som forutsetning.

### Arbeidsmiljø

Ordningen har ikke egne ansatte.

### Likestilling

I og med at ordningen ikke har egne ansatte, knytter hensynet til likestilling seg til valg av styremedlemmer samt gjennom utformingen av ytelsene. To av styrets fem medlemmer i 2018 er kvinner.

### Påvirkning av det ytre miljø

Det ytre miljø forurenses ikke av SOPs virksomhet.

## **Forslag til disponering av årsresultat**

Årets underskudd på kr -145 506 900 dekkes ved overføring fra annen egenkapital.

## **Styrets vurdering**

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets mening fyllestgjørende informasjon om virksomheten i Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger i 2018.

## **Utviklingen fremover**

SOPs ytelser bør være preget av forutsigbarhet.

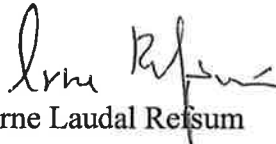
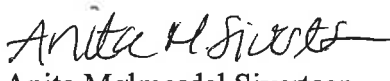
Alderssammensetningen av næringsdrivende leger vil utløse økte utbetalinger om ikke mange år. SOPs styre har derfor igangsatt et strategisk arbeid der vi vurderer hvordan vi kan møte denne utviklingen og SOPs fremtid. Uten tilførsel av frisk kapital, vil ordningen kunne ha begrenset varighet. Styret vil arbeide for å få økte overføringer fra Normaltarifforhandlingene. Dette må gjøres i samarbeid og felles forståelse med Legeforeningen. Vi må vurdere sammensetning av vår forvaltning på kort og lang sikt, vurdere om man bør ta høyere risiko ved investeringer, samt definere hvilke ytelser som må beskyttes og hvilke som kan reduseres, evt fjernes. Dette arbeidet ble påbegynt i 2018 og vil fortsette i 2019.

Styret vil fortsatt ha et høyt engasjement for å sikre at ordningens kapital forvaltes på en slik måte at hensynene til forsvarlighet og avkastning balanseres, og at dette skal skje innenfor rammen av den etiske forvaltningen som ligger til grunn for plasseringen av SOPs midler.

## **Finansiell risiko**

Stiftelsens investeringer i globale aksjer og renter er valutasikret og stiftelsen er således ikke eksponert for valutarisiko. SOPs aksjeporteføljer er brede og gjennomgående indeksnære. Porteføljene er således eksponert for den generelle markedsrisikoen i aksjemarkedene, men i liten grad eksponert for spesifikk risiko knyttet til enkeltelskaper. Plasseringene i rentebærende papirer i Norge har med en gjennomsnittlig durasjon på ca. 2,2 år, moderat risiko for kursfall (diskonteringstap) ved fremtidig økning i rentenivået. De globale renteinvesteringene har en gjennomsnittlig durasjon på ca. 1,2 år og det stilles strenge krav til kredittrating (minimum "investment grade"). SOP er således ikke investert i "high yield" - obligasjoner. Likviditeten i stiftelsen vurderes som god.

Oslo, 6.3.2019

  
Hans Kristian Bakke  
leder  
Truls Disen  
nestleder  
Anne Mathilde Hanstad  
Arne Laudal Refsum  
Anita Mølmesdal Sivertsen  
Geir Riise  
forretningsfører

# Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

## Resultatregnskap

	Noter	Regnskap 2018	Regnskap 2017	Regnskap 2016
<b>Driftsinntekter</b>				
Overføring fra Folketrygden	4	19 335 000	15 851 496	12 546 498
Kursinntekter	9	293 700	229 500	224 100
Andre inntekter		402 223	370 110	0
Renteinntekter	5	13 268 092	29 225 670	34 190 470
Valutagevinst	6	112 274 600	135 441 585	94 305 392
Utbytte aksjer		0	0	0
Utbytte eiendomsfond		18 100 497	20 902 126	19 372 471
Kursgevinst verdipapirer		189 789 491	201 040 700	145 345 240
Verdijustering verdipapirer		0	287 278 571	92 559 271
Aksjeutbytte Christiania Torv		0	3 000 000	3 000 000
Reversering av tidligere nedskrivning	13	8 500 000	0	0
<b>Sum driftsinntekter</b>		<b>361 963 603</b>	<b>693 339 757</b>	<b>401 543 442</b>
<b>Driftskostnader</b>				
Diverse ytelser	7	68 629 800	64 732 055	52 446 017
Pensjoner	8,18	164 920 465	149 168 730	135 012 788
Støtte til prosjekter	9	12 795 822	11 885 896	12 231 697
Kurstap verdipapirer		4 974 098	32 357 015	2 705 357
Verdijustering verdipapirer	15	237 531 190	0	0
Valutatap	6	175 451 384	122 531 471	60 096 097
Kostnader kapitalforvaltning		19 740 738	18 776 381	17 968 778
Administrasjonskostnader	10,17	19 031 300	17 372 713	18 798 368
Endring avsetning til pensjoner	11	-81 995 540	-323 883 389	153 733 065
Endring andre avsetninger	11	-113 711 725	491 444 665	6 149 322
<b>Sum driftskostnader</b>		<b>507 367 532</b>	<b>584 385 537</b>	<b>459 141 490</b>
<b>Driftsresultat før skattekostnad</b>		<b>-145 403 929</b>	<b>108 954 220</b>	<b>-57 598 048</b>
Skattekostnad	20	102 971	-531 979	599 553
<b>Resultat etter skattekostnad</b>		<b>-145 506 900</b>	<b>109 486 199</b>	<b>-58 197 601</b>
<b>Overføringer</b>				
Overføring til/fra(-) annen egenkapital	16	-145 506 900	109 486 199	-58 197 601
<b>Sum overføringer</b>		<b>-145 506 900</b>	<b>109 486 199</b>	<b>-58 197 601</b>



# Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

## Balanse


	Noter	31. desember 2018	31. desember 2017	31. desember 2016
<b>EIENDELER</b>				
<b>Anleggsmidler</b>				
<b>Finansielle anleggsmidler</b>				
Pantesikrede fordringer	12	85 000 000	91 000 000	97 000 000
Andre aksjer	13	15 000 000	6 500 000	6 500 000
<b>Sum finansielle anleggsmidler</b>		<b>100 000 000</b>	<b>97 500 000</b>	<b>103 500 000</b>
<b>Sum anleggsmidler</b>		<b>100 000 000</b>	<b>97 500 000</b>	<b>103 500 000</b>
<b>Omløpsmidler</b>				
<b>Fordringer</b>				
Kundefordringer		0	4 990 225	0
Opptjente inntekter		2 584 279	2 584 279	2 584 279
Opptjente, ikke forfalte renter	14	20 598	5 711 288	8 131 299
Andre kortsiktige fordringer		0	293 996	26 000
<b>Sum fordringer</b>		<b>2 604 877</b>	<b>13 579 787</b>	<b>10 741 578</b>
<b>Investeringer</b>				
Markedsbaserte aksjer	15	1 830 269 435	2 171 165 041	2 045 126 846
Selskapsandeler/eiendom	15	530 792 800	518 647 200	491 607 600
Markedsbaserte obligasjoner	15	2 447 186 300	2 459 592 547	2 323 666 392
<b>Sum investeringer</b>		<b>4 808 248 535</b>	<b>5 149 404 788</b>	<b>4 860 400 838</b>
<b>Bankinnskudd</b>	19	<b>37 936 772</b>	<b>29 168 858</b>	<b>38 165 650</b>
<b>Sum omløpsmidler</b>		<b>4 848 790 184</b>	<b>5 192 153 433</b>	<b>4 909 308 066</b>
<b>Sum eiendeler</b>		<b>4 948 790 184</b>	<b>5 289 653 433</b>	<b>5 012 808 066</b>

# Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

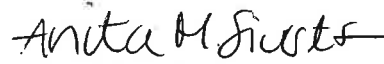
## Balanse

	Noter	31. desember 2018	31. desember 2017	31. desember 2016
<b>EGENKAPITAL OG GJELD</b>				
<b>Egenkapital</b>				
<b>Innskutt egenkapital</b>				
Grunnkapital		14 950 000	14 950 000	14 950 000
<b>Sum innskutt egenkapital</b>		<b>14 950 000</b>	<b>14 950 000</b>	<b>14 950 000</b>
<b>Opptjent egenkapital</b>				
Annen egenkapital		0	145 506 900	36 020 702
<b>Sum opptjent egenkapital</b>		<b>0</b>	<b>145 506 900</b>	<b>36 020 702</b>
<b>Sum egenkapital</b>	16	<b>14 950 000</b>	<b>160 456 900</b>	<b>50 970 702</b>
<b>Gjeld</b>				
<b>Avsetninger for forpliktelser</b>				
Pensjonsforpliktelser	11	3 868 743 825	3 950 739 365	4 274 622 754
Andre avsetninger	11	1 058 317 850	1 172 029 575	680 584 910
<b>Sum avsetninger og forpliktelser</b>		<b>4 927 061 675</b>	<b>5 122 768 940</b>	<b>4 955 207 664</b>
<b>Sum langsiktig gjeld</b>		<b>4 927 061 675</b>	<b>5 122 768 940</b>	<b>4 955 207 664</b>
<b>Kortsiktig gjeld</b>				
Leverandørgjeld		1 999 856	1 819 819	3 050 487
Offentlige trekk og avgifter		342 334	345 963	249 965
Annen kortsiktig gjeld		4 436 319	4 261 811	3 329 249
<b>Sum kortsiktig gjeld</b>		<b>6 778 509</b>	<b>6 427 592</b>	<b>6 629 700</b>
<b>Sum gjeld</b>		<b>4 933 840 184</b>	<b>5 129 196 532</b>	<b>4 961 837 364</b>
<b>Sum egenkapital og gjeld</b>		<b>4 948 790 184</b>	<b>5 289 653 433</b>	<b>5 012 808 066</b>

Oslo, 6. mars 2019

  
Hans Kristian Bakke  
leder

  
Truls Disen

  
Anita Mølmesdal Sivertsen

  
Anne Mathilde Hanstad

  
Arne Refsum

  
Geir Riise  
forretningsfører

## Noter til regnskapet for 2018

### Note 1 **Regnskapsprinsipper**

Årsregnskapet er utarbeidet etter norske regnskapsprinsipper og satt opp i henhold til regnskapsloven 1998.

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmiddel. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes å ikke være forbigående. Anleggsmidler med begrenset levetid avskrives planmessig over forventet økonomisk levetid. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Investeringer i tilknyttede selskaper er vurdert til anskaffelseskost.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Verdien av verdipapirer styres risikomessig samlet og er således vurdert som en handelsportefølje etter virkelig verdi på balansedagen og urealisert gevinst og urealisert tap er resultatført. Utbytte inntektsføres når det mottas. Renteinntekter og gevinster inntektsføres når de tilordnes.

Tilskudd inntektsføres i den periode de er bevilget. Kursinntekter inntektsføres når kurset er gjennomført.

Avkastning fra kapitalforvaltningen er presentert som bruttostørrelser ved at kursgevinster er klassifisert som driftsinntekter og kurstap som driftskostnad.

Virksomheten i stiftelsen er skattepliktig.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort. I den grad stiftelsen har netto skattepliktig formue, belastes stiftelsen med 0,3 % formuesskatt.

Kontantstrømpstillingen viser netto kontantstrømmer gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Likviditetsbeholdning består av bankinnskudd.

Enkeltransaksjoner skjer hovedsakelig i forbindelse med kvartalsvis rebalansering, ved utbetaling av ytelser og ved kvartalsvis oppgjør av valutasikring.

#### Note 4 Overføring fra Folketrygden

Med bakgrunn i de årlige tariffforhandlingene mellom Legeforeningen, Staten og KS, ble det i 2018 overført kr 19 335 000 fra Folketrygden til SOP. Overføringen er klassifisert som driftsinntekt i resultatregnskapet.

#### Note 5 Renteinntekter

	2018	2017	2016
Av obligasjoner og sertifikater	9 231 078	24 992 366	29 699 556
Av bankinnskudd	278 532	214 268	207 374
Andre renteinntekter	3 758 482	4 019 035	4 283 540
<b>Sum renteinntekter</b>	<b>13 268 092</b>	<b>29 225 670</b>	<b>34 190 470</b>

#### Note 6 Gevinst og tap på valutasikring

Som nevnt i note 2, er valutasikring av globale aksjer samlet i et separat investeringsmandat som administreres av Northern Trust. Året 2018 var preget av store svingninger i valutamarkedet, og sammenlignet mot de store valutaene har den norske kronen vært svak fra mars til desember.

	2018
<b>Valutagevinst</b>	
Valutagevinst mars	112 274 600
<b>Sum valutagevinst</b>	<b>112 274 600</b>
<b>Valutatap</b>	
Valutatap juni	55 248 269
Valutatap september	12 951 098
Valutatap desember	107 252 017
<b>Sum valutatap</b>	<b>175 451 384</b>

Samtlige globale investeringer er valutasikret. Dette innebærer at de globale investeringene samlet sett hverken har gevinst eller tap på valutasvingninger.

**Note 11      Avsetninger 2018**

<b>Pensjonsforpliktelser</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
<b>Årets avsetninger til pensjon:</b>			
Endring avsetning til løpende pensjoner	-39 188 437	90 799 354	45 386 667
Endring avsetning til pensjon for yrkesaktive	-42 807 103	-414 682 743	108 346 398
Sum netto avsetning til påløpt pensjonsforpliktelse	-81 995 540	-323 883 389	153 733 065
Endring avsetning til pensjon for fremtidig opptjening	0	0	0
<b>Sum årets avsetning til pensjoner</b>	<b>-81 995 540</b>	<b>-323 883 389</b>	<b>153 733 065</b>

<b>Pensjonsforpliktelser per 31.12</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>	<b>2016</b>
Løpende pensjoner	1 531 130 456	1 570 318 893	1 479 519 539
Pensjon for yrkesaktive	2 337 613 369	2 380 420 472	2 795 103 215
<b>Sum påløpt pensjonsforpliktelse</b>	<b>3 868 743 825</b>	<b>3 950 739 365</b>	<b>4 274 622 754</b>

Avsetningen til pensjon representerer forsikringsteknisk kontantverdi av den totale *pensjonsforpliktelse* ordningen har overfor de pensjonsberettigede leger. De pensjonsberettigede er de leger om er autorisert som lege i Norge før 1.1. 1993. For ordningens uførepensjon og barnepensjon er pensjonsretten uavhengig av autorisasjonstidspunkt.

Avsetningene til utbetalinger av fremtidige ytelser er beregnet med utgangspunkt i en antakelse om fremtidig fordeling av leger i ulike kategorier legevirkosomhet, med bakgrunn i dagens fordeling til de forskjellige kategorier. Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn for beregningen:

Diskonteringsrente:	4,5 %
Økning i pensjonsgrunnlag:	2,3 %
G-regulering:	2,3 %
Regulering av løpende pensjon:	2,3 %

## Note 13 Andre aksjer

### Aksjer i tilknyttede selskaper

	Aksjekapital	Aksjer	Pålydende per aksje	Verdi per 31.12.2018	Verdi per 31.12.2017
Christiania Torv AS (50%)	30 000 000	30 000	500	15 000 000	6 500 000

Tidligere nedskrivning av verdien av aksjene i Christiania Torv AS i 1996 er i regnskapet for 2018 reversert med kr 8 500 000, fordi grunnlaget for nedskrivningen iht revisors vurdering ikke lenger er tilstede.

### Egenkapitalutvikling i tilknyttet selskap i 2018

Christiania Torv AS (SOPs andel 50%)	Beløp
Egenkapital per 1.1. 2018	26 870 144
Årsresultat	3 676 071
<b>Egenkapital per 31.12. 2018</b>	<b>30 546 215</b>

Egenkapitalen baserer seg på regnskap for 2018 ikke revidert av revisor.

## Note 14 Opptjente, ikke forfalte renter

	2018	2017	2016
Obligasjoner og sertifikater	20 598	5 711 288	8 131 299
<b>Sum opptjente, ikke forfalte renter</b>	<b>20 598</b>	<b>5 711 288</b>	<b>8 131 299</b>

**Note 16 Egenkapital**

	<b>Grunn- Kapital</b>	<b>Annen egenkapital</b>	<b>Sum</b>
Egenkapital per 1.1. 2018	14 950 000	145 506 900	160 456 900
Årets resultat		-145 506 900	-145 506 900
<b>Egenkapital per 31.12. 2018</b>	<b>14 950 000</b>	<b>0</b>	<b>14 950 000</b>

**Note 17 Godtgjørelse til ledende personer/styret og revisor**

<b>Godtgjørelse</b>	<b>Styrehonorar</b>	<b>Andre honorar</b>	<b>Andre ytelser</b>	<b>Sum</b>
Styrets leder	122 297	22 800	13 195	158 292
Styrets nestleder	61 148	0	3 115	64 263
Øvrige medlemmer styre	183 444	45 600	613	229 657
<b>SUM</b>	<b>366 889</b>	<b>68 400</b>	<b>16 923</b>	<b>452 212</b>

SOP har ikke egne ansatte, og det er ikke utbetalt godtgjørelser til andre enn styret.

Til revisor ble det i 2018 utbetalt kr 269 688 for revisjon og øvrige tjenester. Beløpet fordeler seg som følger:

Lovpålagt revisjon	247 188
Skatterådgivning	20 625
Annen bistand	1 875
<b>Sum honorar revisor</b>	<b>269 688</b>

**Note 18 Skyldig pensjonsansvar**

I forbindelse med avviklingen av Den norske legeförenings fond til sykehjelps- og pensjoneringsformål ("Interimsordningen") overtok SOP det økonomiske ansvaret for de gjenværende pensjonister med virkning fra 1.1. 1993. I 2018 ble det utbetalt i alt kr 36 000 til pensjonistene.

**Note 19 Innestående bank**

Av innestående på bankkonto er kr 260 754 bundet på skattetrekkskonto. Herav er kr 259 944 skyldig skattetrekk.

## Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

### Kontantstrømoppstilling

	2018	2017	2016
Likvider tilført/brukt på virksomheten			
Tilført fra årets virksomhet 1)	-92 791 103	-346 476 056	-293 396 755
Endring kortsiktige fordringer	10 974 910	-2 838 209	1 258 522
Endring annen langsiktig gjeld	-195 707 265	167 561 276	159 882 387
Endring kortsiktig gjeld	350 917	-202 108	-3 275 224
Sum likvider tilført/brukt på virksomheten	-277 172 541	-181 955 097	-135 531 070
Likvider tilført/brukt på investeringer			
Investert i verdipapirer	-1 298 852 986	-243 440 024	-480 189 967
Salg av verdipapirer	1 587 293 440	410 398 332	602 622 404
Netto tilgang utlån	-2 500 000	6 000 000	7 000 000
Sum likvider tilført/brukt på investeringer	285 940 454	172 958 309	129 432 438
Netto endring i likvider gjennom året	8 767 913	-8 996 789	-6 098 632
Likviditetsbeholdning 1.1	29 168 858	38 165 650	44 264 281
Likviditetsbeholdning 31.12	37 936 772	29 168 858	38 165 650
1) Dette tallet fremkommer slik:			
Årsresultat	-145 506 900	109 486 199	-58 197 601
Netto gevinst/tap(+) verdipapirer	-184 815 393	-168 683 685	-142 639 883
Verdijustering verdipapirer	237 531 190	-287 278 571	-92 559 271
Tilført fra årets virksomhet	-92 791 103	-346 476 056	-293 396 755



Til styret i Sykehjelp- og pensjonsordning for leger

Filipstad Brygge 1, 0252 Oslo  
Pb 1312 Vikka, 0112 Oslo  
NO 982 316 588 MVA

## Uavhengig revisors beretning

### Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

T: +47 23 11 42 00

F: +47 23 11 42 01

#### Konklusjon

[www.rsmnorge.no](http://www.rsmnorge.no)

Vi har revidert Sykehjelp- og pensjonsordning for legers årsregnskap som viser et underskudd på kr 145 506 900. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2018, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

#### Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

#### Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

#### Styret og forretningsførers ansvar for årsregnskapet

Styret og forretningsfører (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

### *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

### **Uttalelse om øvrige lovmessige krav**

#### *Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til dekning av tap er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

*Konklusjon om registrering og dokumentasjon*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

*Konklusjon om utdeling og forvaltning*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, 6. mars 2019  
RSM Norge AS



Paul Thomassen  
Statsautorisert revisor